

Zakazuji vám léčit mé dítě

Tendence rozvedených rodičů řešit spory přes své nezletilé dítě

Jak praktičtí lékaři pro děti a dorost, tak zejména dětské psychiatry a dětské klinické psychologové se velmi často obrací na právní kancelář komory se stále stejnou modelovou situací: Jeden z rodičů přichází s dítětem k dětskému lékaři nebo dětskému psychiatrovi nebo dětskému klinickému psychologovi se závažnými problémy. Často jde o velmi závažné případy, jako je pokus o suicidium, sebepoškozování, deprese – související někdy se šikanou, někdy s rodinnou situací. Příslušný lékař nebo klinický psycholog přijme nezletilého se souhlasem jednoho z rodičů do péče, vyšetří, udrží a dohodne léčebný postup s nezletilým i jeho rodičem. Posléze obdrží e-mailovou zprávu nebo telefonát od druhého rodiče (zpravidla otce, i když tomu může být i opačně), jak si mohl dovolit přijmout do péče jeho dítě bez jeho vědomí. S péčí u vás nesouhlasím, okamžitě to ukončete, podám na vás stížnost, žalobu, trestní oznámení apod. Co dělat v těchto případech?

- 1. Netřeba se ničeho obávat. K přijetí do péče stačí souhlas jednoho zákonného zástupce nezletilého dítěte a pokud je dítě na dostatečné rozumové a volní vyspělosti, stačí i souhlas samotného nezletilého.** Ustanovení § 876 odstavec 3 občanského zákoníku předpokládá, že jeden zákonný zástupce se s druhým zákonným zástupcem dohodne a jedná po dohodě s ním nebo se s ním dohodne dodatečně. Lékař, který přijme do péče nezletilého pacienta se souhlasem pouze jednoho ze zákonných zástupců nic neporušuje. Dokonce i v případě, pokud přijme nezletilého pacienta, zejména, má-li psychické problémy a nechce je prezentovat svým rodičům a je-li sám na takovém stupni rozumové vyspělosti a věku, kdy je schopen se rozhodnout pro neinvazivní zdravotní péči, lze přijmout takového nezletilého pacienta i bez souhlasu kteréhokoli ze zákonných zástupců. **Zákon nestanoví žádnou věkovou hranici, od které lze o léčbě jednat již jen s nezletilým.** Lékař by měl pouze zaznamenat do zdravotnické dokumentace, že nezletilý je podle jeho posouzení na takovém stupni rozumové vyspělosti, že může souhlas s léčbou vyslovit sám. Netřeba se tedy výhrůžek obávat.
- 2. Lékař musí vyhodnotit, zda jde či nejde o neodkladnou péči o nezletilého pacienta, kterou nemůže ani jeho zákonný zástupce zakázat.** Jde-li o neodkladnou péči, nelze žádosti o ukončení péče vyhovět, ani pokud zákonný zástupce nabízí reverz. I péče dětského psychiatra nebo dětského klinického psychologa může být považována za péči neodkladnou. Je však nutno podrobně uvést ve zdravotnické dokumentaci, proč lékař vyhodnotil péči o nezletilého pacienta jako neodkladnou. Podle § 38 odstavec 4 písmeno b) zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování č. 372/2011 Sb., v platném znění, nezletilému pacientovi lze bez souhlasu poskytnout neodkladnou péči,

jde-li o zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví.

3. Ve většině případů jde o péči potřebnou, ale nikoli neodkladnou. Podle § 35 odstavec 3 zákona č. 372/2011 Sb., v platném znění, jde-li o zdravotní služby, které spočívají v poskytnutí neodkladné péče, která však není péčí podle § 38 odstavec 4 nebo akutní péče a souhlas zákonného zástupce nelze získat bez zbytečného odkladu, rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující zdravotnický pracovník. V jiných případech postačí souhlas nezletilého pacienta, který je na dostatečném stupni rozumové vyspělosti.

Nejde-li tedy o neodkladnou péči ani o péči, o které mohl rozhodnout nezletilý pacient již sám, jak má lékař reagovat na sdělení druhého rodiče, že s převzetím dítěte do jeho péče nesouhlasí?

Pokud nesouhlasíte s tím, že jsem vaše dítě převzal se souhlasem druhého rodiče do péče, musíte se ke mně dostavit a podepsat informovaný nesouhlas – reverz, podle zákona. Předtím jsem však povinen vám vysvětlit, jaké následky pro zdraví, případně i život vašeho dítěte, takové rozhodnutí může mít. Pokud se dostavíte, podám vám vysvětlení, které jsem povinen podat a pokud přesto podepíšete reverz, budu jej respektovat. Jakoukoli e-mailovou zprávu, ani zprávu zaslanou doporučenou poštou či datovou schránkou, natož sdělenou telefonicky nemohu brát v úvahu, protože k tomu, abych ukončil péči o vaše dítě – není-li neodkladná, musím postupovat podle zákona, sdělit vám potřebné informace a nechat si podepsat reverz, obsahující informace o možných následcích vašeho jednání.

4. **Dostaví-li se druhý rodič a po poučení podepíše reverz, nejde-li o neodkladnou péči, je třeba léčbu přerušit či dočasně ukončit. Pokud lékař dospěje k závěru, že tím je dítě poškozováno, měl by podat podnět orgánu sociálněprávní ochrany dětí** pověřeného obecního úřadu v místě trvalého bydliště dítěte. Tento orgán může pak iniciovat u soudu, aby soud svým rozhodnutím nahradil souhlas druhého rodiče, čímž je informovaný nesouhlas eliminován. Stejně tak, druhý rodič, nesouhlasí-li s přerušením či ukončením péče u příslušného lékaře, může podat návrh, aby soud nahradil souhlas rodiče, který podepsal reverz svým rozhodnutím. Soud může v krátké době vydat předběžné opatření, kterým rozhodne, že v péči o dítě bude pokračováno i přes nesouhlas jednoho ze zákonných zástupců. Předběžné opatření je předběžně vykonatelné již okamžikem jeho doručení. Stejně tak, pokud soud vydá rozsudek, kterým nahradí nesouhlas jednoho z rodičů svým souhlasem, může stanovit jeho předběžnou vykonatelnost. Rozsudek tedy je vykonatelný, byť se proti němu lze odvolat a není ještě pravomocný. V těchto případech lze pak v péči o dítě pokračovat.

Podle mého názoru by de lege ferenda měla česká legislativa více chránit dítě proti rodiči, který ho svévolně poškozují. Velmi často těmto rodičům ani nejde o prospěch dítěte, ale o vlastní ego. Někdy jde o vyřizování si účtů s druhým rodičem, bez ohledu na zájem dítěte. Lékař pak musí věnovat mnoho času formálněprávním postupům, místo léčby dětí. Přitom ošetřujících dětských lékařů, dětských psychiatrů a dětských klinických psychologů je kriticky málo a potřeby dětí týkající se této péče jsou stále větší. Bylo by proto především v zájmu ohrožených dětí, aby pro podobné jednání rodiče, který dítě svými stanovisky poškozují kvůli svému ego, nebo ve snaze vymezit se druhému rodiči, došlo k omezení či v závažnějších případech ke zbavení rodičovských práv.

JUDr. Jan Mach

advokát

ředitel právní kanceláře ČLK